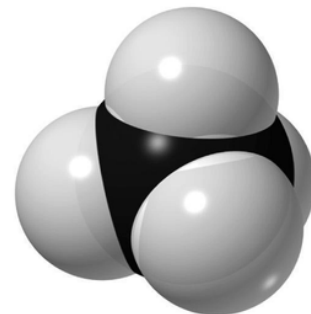
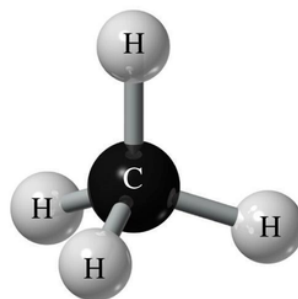

Uhlovodíky

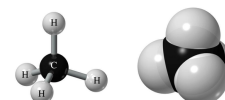

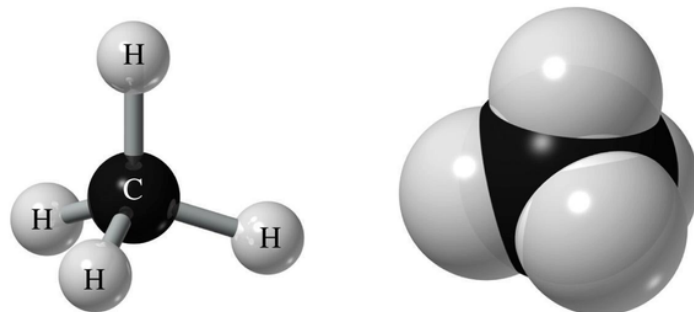
Úkol 1: Do badatelského deníku zapiš kolik vazeb má uhlík a kolik vodík a jaká je jejich chemická značka?

Alkany

Úkol 2: Ze stavebnice postav 5 základních alkanů, do badatelského deníku si napiš název, vzorec a také strukturní vzorec.

Pořadí	Název a vzorec	Strukturní Vzorec	Hlavní využití v reálném světě
1.	Methan CH ₄	$\begin{array}{c} \text{H} \\ \\ \text{H}-\text{C}-\text{H} \\ \\ \text{H} \end{array}$	Hlavní složka zemního plynu. Používáme ho doma na vaření a vytápění. Vzniká také v přírodě (bažiny, trávicí trakt krav).
2.	Ethan C ₂ H ₆	$\begin{array}{c} \text{H} & & \text{H} \\ & \diagdown & / \\ & \text{C} & - & \text{C} \\ & / & \diagdown \\ \text{H} & & \text{H} \end{array}$	Surovina pro plasty. V průmyslu se z něj vyrábí ethen, ze kterého pak vzniká polyetylen (sáčky, fólie).
3.	Propan C ₃ H ₈	$\begin{array}{c} \text{H} & \text{H} & \text{H} \\ & & \\ \text{H}-\text{C} & - & \text{C} & - & \text{C}-\text{H} \\ & & \\ \text{H} & \text{H} & \text{H} \end{array}$	Ve směsi s butanem ho najdeš v bombách na kempování nebo jako palivo LPG pro auta.
4.	Butan C ₄ H ₁₀	$\begin{array}{c} \text{H} & \text{H} & \text{H} & \text{H} \\ & & & \\ \text{H}-\text{C} & - & \text{C} & - & \text{C} & - & \text{C}-\text{H} \\ & & & \\ \text{H} & \text{H} & \text{H} & \text{H} \end{array}$	Náplň do zapalovačů. Podobně jako propan je to skvělé palivo, které se pod tlakem snadno zkapalní.
5.	Pentan C ₅ H ₁₂	$\begin{array}{c} \text{H} & \text{H} & \text{H} & \text{H} & \text{H} \\ & & & & \\ \text{H}-\text{C} & - & \text{C} & - & \text{C} & - & \text{C} & - & \text{C}-\text{H} \\ & & & & \\ \text{H} & \text{H} & \text{H} & \text{H} & \text{H} \end{array}$	Průmyslové rozpouštědlo. Na rozdíl od prvních čtyř (plynů) je to už kapalina. Používá se v laboratořích nebo při výrobě polystyrenu.

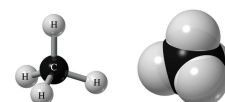

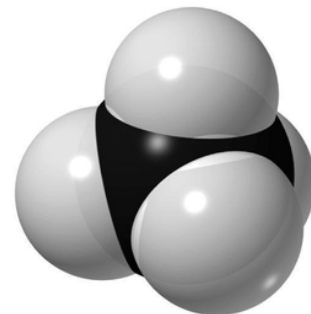
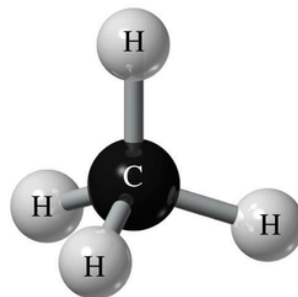

Alkeny a alkyňy

Úkol 3: Ze stavebnice postav 6 základních alkenů a alkyňů, do badatelského deníku si napiš název a vzorec a strukturní vzorec.

Typ	Název	Vzorec	Hlavní využití
ALKENY (vazba =)	Ethen (ethylen) C_2H_4	$\begin{array}{c} H & & H \\ & \backslash & / \\ & C = C \\ & / & \backslash \\ H & & H \end{array}$	Výroba polyethylenu (igelitové sáčky, fólie) a urychlování dozrávání ovoce.
ALKENY (vazba =)	Propen (propylen) C_3H_6	$\begin{array}{c} & H & & H \\ & & \backslash & / \\ H & & C & \\ & \backslash & / & \\ & C = C & & \\ & / & & \backslash \\ H & & & H \end{array}$	Výroba polypropylenu (plastové krabičky na jídlo, víčka, termoprádlo).
ALKENY (vazba =)	Buten (butylen) C_4H_8	$\begin{array}{c} H & & 3 & 4 \\ & \backslash & / & \\ & C = C & - & CH_2 - CH_3 \\ & / & & \\ H & & 2 & \end{array}$	Výroba syntetického kaučuku (pneumatiky) a aditiv do paliv.
ALKYNY (vazba \equiv)	Ethyn (acetylen) C_2H_2	$H-C \equiv C-H$	Sváření a řezání kovů (vysoká teplota plamene), výroba chemikálií.
ALKYNY (vazba \equiv)	Propyn C_3H_4	$\begin{array}{c} H \\ \\ H-C \equiv C - C-H \\ \\ H \end{array}$	Speciální složka v palivech pro raketové motory a organická syntéza.
ALKYNY (vazba \equiv)	Butyn C_4H_6	$\begin{array}{c} H & H \\ & \\ H-C \equiv C - C - C-H \\ & \\ H & H \end{array}$	Meziprodukt při výrobě léků, vitamínů a speciálních plastů.

Areny

Úkol 4: Ze stavebnice sestav těchto 5 základních arenů, poté si do badatelského deníku zapiš název, vzorec a také strukturní.

Název a vzorec	strukturní vzorec	Charakteristika a struktura
Benzen C_6H_6		Nejjednodušší aren. Je to čirá, hořlavá kapalina s charakteristickým zápachem.
Toluen C_7H_8		Vypadá jako benzen, ale na jednom uhlíku má místo vodíku skupinu $-CH_3$ (methyl).
Naftalen $C_{10}H_8$		Jsou to dvě benzenová jádra "přilepená" k sobě. Bílá, krystalická látka.

